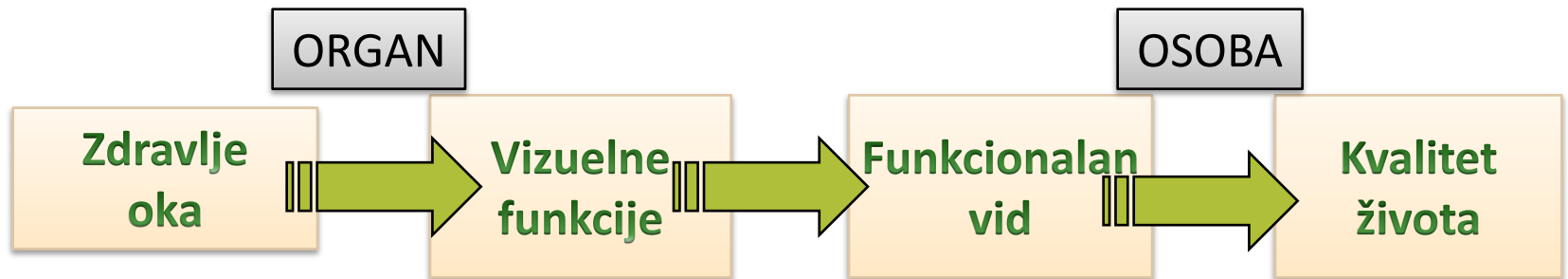

Funkcionalni vid

Pojam i procena

Vizuelna efikasnost – Funkcionalni vid

- **Vizuelna efikasnost** predstavlja rezultat kombinacije oštine vida i vizuelne percepcije.
- Viz. efikasnost se može poboljšati treningom
- Viz. trening slabovidih učenika neće promeniti njihovu oštrinu vida, ali će im pomoći da efikasnije koriste svoj vid u rešavanju funkcionalnih zadataka.
- Pojam **funkcionalni vid** odnosi se na efikasno ispoljavanje vizuelih sposobnosti pri rešavanju konkretnih (funkcionalnih) zadataka.

VIZUELNE F-JE I FUNKCIONALNI VID

- Oboljenje
- Ometenost

- Oštrina
- Kontrast
- Vidno polje

- Čitanje
- Mobilnost
- Manipulacija

- Satisfakcija
- Učestvovanje

Vizuelne funkcije:

Funkcionisanje vizuelnog SISTEMA u kontrolisanim uslovima

Funkcionalni vid:

Funkcionisanje OSOBE u vizuelnom okruženju

Procena funkcionalnog vida

- Procena funkcionalnog vida se vrši u područjima od značaja za kvalitet života. Za malu decu sa OV ili VOVO to znači (preporuka WHO/PBL/93.27):
 - **Komunikacija i socijalna interakcija:**
 - Procenjuje se uspešnost verbalne i neverbalne komunikacije sa okolinom.
 - **Svakodnevne životne veštine:**
 - Procenjuje se uspešnost oslanjanja na vid prilikom samostalnog izvršavanja zadataka primerenih uzrastu
 - **Izdržljivost u izvođenju vizuelnih zadataka:**
 - Procenjuje se uspešnost manuelnih aktivnosti: slaganja, crtanja, seckanja..
 - **Orijentacija i kretanje:**
 - Procenjuje se samostalnost u kretanju u različitim sredinama i okolnostima

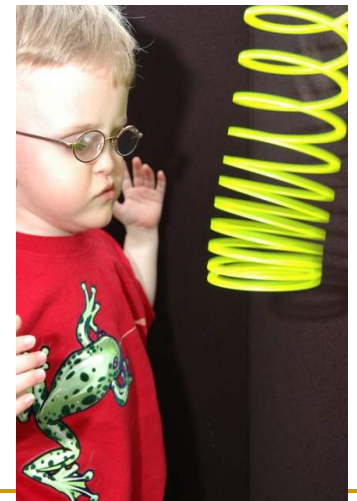
-
- Funkcionalna upotreba vida zavisi od različitih faktora, koji se mogu grupisati u:
 - **Medicinske / vizuelne faktore:** integritet vizuelnog sistema, stanje CNS i motoričke sposobnosti. Ali i stepen i vreme nastanka oštećenja vida.
 - **Psihološke:** kognitivne sposobnosti, radoznalost, motivacija, umor, istrajnost i uopšte sveukupno funkcionisanje deteta
 - **Faktore spoljašnje sredine:** osvetljenje, kontrast, vreme, udaljenost, veličina posmatranog prizora.
 - U okviru procene potrebno je beležiti **ponašanje i komentare** deteta i **lakoću sa kojom izvršava zadatak.**

Postupci za procenu funkcionalnog vida

- Ispitivanje se bazira na zapažanju ispitivača, a ispitivanje se vrši u **uobičajenim uslovima koji obično vladaju u prostoru u kome dete boravi**
 - (učionica, kuća, obdanište, igralište..).

Procena se može vršiti sledećim postupcima:

- **Posebno konstruisanim protokolima.** Procena na osnovu ponašanje deteta prilikom izvršenja zadatka karakterističnog za uzrast (koji u sebi sadrži motoričku radnju)
- **Paketi za ispitivanje funkcionalnog vida** podrazumevaju rešavanje određenih zadataka uz pomoć materijala iz svakodnevnog života, jasnih boja i oblika, jakih kontrasta, privlačnih deci.

Protokoli za ispitivanje funkcionalne upotrebe vida

- Potreba za donošenjem objektivnih odluka o obrazovnom pristupu deci sa OV rezultirala je kreiranjem i standardizovanjem procedura za određivanje **FVA** - Functional Vision Assessment
 - Ove procedure obuhvataju prikupljanje:
 - Medicinskih informacija
 - Podataka o razvojnim osobenostima
 - Popis korišćenih instrumenta i materijala
 - Praćenje okruženje u kome se vrši ispitivanje
 - Poznato/nepoznato:
 - Uticaj faktora spoljašnje sredine.
-

Paketi za ispitivanje funkcionalnog vida

ISAVE - Individualized Systematic Assessment of Visual Efficiency.
Paket za procenu vizuelnog funkcionisanja beba, dece i mladih sa višestrukim smetnjama

ToAD – Tools for The Assessment and Development of Visual Skills.
Komplet standardizovanog materijala za procenu funkcionalnog vida i razvoj vizuelnih veština.

FVA omogućava

- Daja uvid u uticaj OV na svakodnevne aktivnosti
 - *vid veći od 30% ne umanjuje funkcionalne sposobnosti, zbog čega ne zahteva poseban edukativni pristup (ICF i WHO).*
- Na osnovu dobijenih podataka moguće je kreirati :
 - **optimalne uslove za razvoj deteta,**
 - **maksimalno korišćenje vida**
 - **stvaranje stimulativnog edukativnog okruženja.**

Korektivan ishod procene funkcionalnog vida

- Optimalni uslovi za razvoj i korišćenje vida
 - **Korigovanjem OV** (pomagalima)
 - **Rana stimulacija** vizuelnih funkcija
 - **Adaptacija sredinskih faktora** radi poboljšanja uslova vizuelnog percepiranja, a time i stimulativnog dejstva na formiranje vizuo-perceptivnih veština i razvoj vizuelne percepcije
-

Edukativnan ishod procene funkcionalnog vida

- Kreiranje stimulativnog edukativnog okruženja,
- Odabir odgovarajućeg medija za učenje:
 - print / braj / auditivni pristup
- Određivanje dodatnog kurikuluma za VI:
 - kompenzatorne veštine,
 - socijalne veštine,
 - O&M,
 - svakodnevnih životnih veština,
 - vizuelni trening
 - korišćenje asistivne tehnologije,
 - provođenje slobodnog vremena.

Literatura:

- World Health Organisation (1993). *Management of Low Vision in Children*, Bangkok July 1992.
- Hyvärinen, L. (2009). Assessment of visual processing disorders in children with other disabilities. *Neuro-Ophthalmology*, 33(3), 158-161.
- Vučinić, *Tiflogija*, str. 64-67
- Barraga, N. (1980). *Program to develop efficiency in visual functioning*. American Printing House for the Blind, Incorporated. (str. 20-21)